

—k Breda Šček: **Vojaški boben.** Znana skladateljica ima v tej zbirki trinajst narodnih pesmi, ki jih je priredila za triglasne mladinske zbornice. Ze izbor pesmi je zelo razveseljiv, ker prinaša razen znanih pesmi tudi nekatere redke in malo znane, n. pr. tisto otožno o Anzeljčku, ki dela mamec šolniček, ali o dedku s harmoniko. Način, kako da je ona te pesmi obdelala, pa postavlja to zbirko gotovo na prvo mesto od vseh del, ki jih je do sedaj izdala. Vsaka pesem ima tukaj namreč sprev v prvem glasu. Drugi glas gre s prvim v blagolajstvu tako, da se lahko pojejo pesmi samo enoglasno ali pa samo dvoglasno. Tretji glas pa je čisto samostojen, podpira izražanje s tem, da polni praznine in pri svojem imitiranju rabi največ odlomke speva. Obdelava teh pesmi je na umetniški višini in zahteva zbornice, ki imajo fin okus. Še nekaj je na zbirki vse hvale vredno: vzoren tisk. Z dolgo in neumorno vežbo so njene pisane note dosegle pri razmnoževanju tako dovršenost, da imajo več topline v sebi ko da bi bile tiskane na stroj.

—k Razlaga in navodila k Novakovim slovenskim stenografijam. Pod gornjim naslovom je sestavljen Ivan Vouk praktično knjigo, po kateri bodo radi posegli vsi, ki se učijo slovenske stenografije. — Novakov stenografski sestav ima nekaj nedostatkov, zaradi mnogih izjem, je večkrat težko postaviti splošno veljavna pravila. To dela učiteljem in učencem stenografije velike težave in naravnost kliče po korekturi. Poleg tega je Novak strnil ves tiskani del zase, stenogram pa zopet zase. Tako je stenogram ločen od prenosa in pravil,

Mladinska matica

—mm Januarska številka »Našega roda«, ki je pravkar izšla, ima prav pestro in bogato vsebino. Za uvodno pesem prinaša Janko Samec Zalostne kolednike. Pesem je sestavljena iz dveh izbranih sonetov z lepo socialno noto. Podobni po motivu, le stilistično bolj enostavni, so »Trije kralji« od Zdravka Oevirka. Ksaver Meško je zajel v pesem »Mrzka« težko vzdušje današnjih dni. Danica Gruden posveča z optimizmom prepojeno pesem »Naš rod« mladini. V prozi se nadaljuje Bevkova povest »Peter Klepec«, ki jo naša mladina prebira s takim užtkom. Jan Plestenjak je zastopan z lepo črtico »Herodež«, iz katere kar diha škofješko ozračje. Bogo Pregelj pa z zanimivo cigansko pripovedko »Materina duša — sinji cvet«. Rozanov-Smasek govori še nadalje na izvirni način v »Travki« o prometu. Anton Ingolič nam odgrinja ob »Sprehodu v Haloze« vso revščino in trpljenje, ki vlada v teh vinogradnih krajih. Karlo Bajt nas seznanja v »Zlati pohorski duši« s Pohorjem in s Pohorci, z njihovim trdim delom in težkim življenjem. Josip Krizman pa govori o »Barbarah«, o zanimivem prlekem običaju na dan sv. Barbare, 4. decembra, ki je nekako miklavjevanje otrok. »Luček in sv. Trije kralji« so za naše najmlajše slikopisno obdelan zabaven in obenem aktualen motiv. Kot jih spretno sestavlja Josip Ribičič. Sledijo dve za današnje dni prav aktualni stvari Hotkove »Vojne ladje«

kar ni v skladu z načelom metodičnega pouka. Temu nedostatku predvsem odpomore Voukova knjiga, ki podaja iz vsakega poglavja po vrsti primer v stenogramu z vzporednim prenosom, takoj za primerom torej prinaša razlago in pravilo. Navodila so sestavljena preprosto, jasno, sistematično. Knjige bodo vsele posebno še samouki, ki jim dela sicer Novakova knjiga težava. Delo je izšlo v založbi tiskarne Merkur in stane din 25.—. Naročila sprejema tudi Knjigarna Učiteljske tiskarne.

—k Breda Šček: **Na izletu.** (Prizor.) Ta skladba je lepa himna dobri kmečki vasi. Mestna dekleta so prišla na izlet v vas. V razgovoru z vaškim dekletom spoznajo korist in lepoto kmečke vasi, spoznajo tudi potrebo, da se pobratita meščan in kmet. To bratstvo izzveni v slavospev dobri kmečki vasi. Besedilo je napisal Vekoslav Skuhala (Hajdina pri Ptuj), on je tudi založil skladbo. — V obliki tega pogovora je naša skladateljica pripravila podlago za izdelavo. Po nekod je uporabila recitativ, drugod duete in na kraju zbor. Glasovi so izprepleteni z jednostavnimi imitacijami, vse je lahko pevno, zveni zelo lepo in je še podprto z najpotrebnejšo spremljavo harmonija ali pa klavirja.

—t Vsem gg. učiteljicam in učiteljem priporoča Učiteljska knjigarna svojo veliko zalogo šolskih in pisarniških potrebščin, knjig in dekorativnih keramičnih predmetov.

in novo poglavje Junakov sinjih višav »Vrag na solunski fronti« od D. Boljariča. Viljem Kunst nadaljuje »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«. Med drobnimi stvarmi za naše najmlajše so omembe vredna še dva prispevka »Dobra Ankica in drobna ptičica« ter Strmskova »Dva hinavčka«. Sledijo še »Drobne zanimivosti«, »Mladina piše« in Uganke. Kot je številka vsebinsko zanimiva, tako je tudi ilustrativno pestra. Naslovno stran krasi Pogačnikova slika »Na poti v Betlehem«. Izmed ilustratorjev so zastopani Riko Debenjak, z naravnost bravurnimi risbami, Niko Pirnat, ki zna z enostavnimi sredstvi doseči največji učinek, mojstrska ilustratorja Fran Mihelič in Maksim Sedej, krepki Albert Sirk, nekoliko ekstrerni, a originalni Marij Pregelj, mladi Perko in drugi.

—mm Ekspedicija »Našega roda« se je izvršila 10. in 11. t. m.

—mm V članku »Muzej slovenskega ljudskega šolstva v »Slovenskem narodu« z dne 5. jan. t. l. so navedene podrobno vse zbirke, ki jih bo obsegal Muzej. O zbirki mladinskega šolstva stoji v članku med drugim: Semkaj bodo uvrščene vse leposlovne in poučne knjige in revije, pisane za slovensko mladino. Urejena je 1. do leta 1918. in 2. po letu 1918. Iz nje je razvidno, da je s prihodom Mladinske matice mladinsko šolstvo na prelomnici, s katero se orjaško dviga njeno število po vseh šolskih knjižnicah.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOSTANJ je zborovalo 16. decembra v Velenju ob navzočnosti 51 % članstva.

Uvodoma ugotavlja predsednik, da je naš gmotni položaj brezupen, ki zahteva takojšnje rešitve. Pozdravljamo zato akcijo vseh stanovskih društev za zvišanje naših prejemkov. Istotako boleča rana pa je naš pravni položaj, ki je tak, da uničuje mir in delazmožnost slov. učiteljstva. Napredovanja, premeštaje in razpisi ter oddaja službenih mest kažejo, da smo v Sloveniji v nekem izjemnem, zato nevdržnem stanju. Odobravamo zato spomenico, ki jo je predsednik sekcije izročil ministru prosvete.

Učiteljstvo je v zadnjih letih prestalo mnogo, z vsemi sredstvi se mu je delala sila. Bodimo pripravljeni še vedno na nove udarce, ki jih bomo v skupnosti laže odbili. Trde razmere, v katerih živimo, absolutna odvisnost, ki nas duši in borbna z nešteti ovirami, naj nam ne vzamejo poguma. Ne prijateljski naveti, ne pritisk naj nas ne spravijo z ravne poti ljudi, ki hranijo svoje stanovske pravice in samostojnost. Bodimo aktivni delavci v stanovski organizaciji, kljub onim, ki skušajo izven organizacije iskati osebnih koristi in s takim ravnanjem rušijo moč in ugled stanovske organizacije in ugled stanu.

Pri debati o skupščini v Banja Luki se izluščil mnenje, da je gotovo, da bi bili Hrvati odšli, bilo bi pa lepše, če bi se bili drugače ločili.

Pri sestavljanju delovnega načrta se je razvila prav živahna debata. Ker pa je bil čas prekratek, je ni bilo mogoče končati in bo zborovanje v februarju posvečeno samo sestavi delovnega načrta.

Tov. Ivanjšič je v svojem predavanju pokazal, kako naj gledamo prirodu in kako naj to pokažemo tudi deci.

Z velikim zadovoljstvom je vzelo članstvo na znanje, da bo za proslavo 60-letnice našega društva sodeloval tudi Učiteljski pevski zbor Emil Adamič.

Prihodnje zborovanje bo v februarju, da sestavimo delovni načrt in se pripravimo na jubilejno zborovanje.

Kramar Franc, preds. Jurče Vreže, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo dne 16. decembra v Krškem z udeležbo 50 članov. Zborovanje je bilo posebno važno, ker se ga je udeležil tudi predsednik sekcije tov. M. Kumelj.

Zborovanje je otvoril predsednik tovariš Vanič, nakar sta podala poročilo o notranjem delu društva tov. tajnik in blagajnik. Prečitana je bila tudi Spomenica, v kateri zahtevamo povišanje prejemkov in rodbinskih doklad. Učiteljstvo je soglasno zahtevalo, da se navedene minimalne zahteve uresničijo ter s tem omogoči obstoj učiteljskih družen, ki je zdaj ogrožen.

Tovariš blagajnik je povedal gmotno stanje našega društva. V ilustracijo je navajal, da nekateri tovariši v tekočem poslovnem letu niso poslali še nobenega prispevka. Zato naj dolžniki takoj poravnajo svoj dolg, da bo možno plačati sekciji, kar ji dolgujemo. Nato je podal situacijsko poročilo predsednik sekcije tov. Metod Kumelj. Izvajal je: Delo v organizaciji je odvisno od neštevilnih činiteljev v državi in izven nje. V sedanji težki dobi nam za organizacijske uspehe predvsem jamči složno delo vsega učiteljstva in tesna povezanost društev z vodstvom.

Opozicija Novi učiteljski pokret je opustila svoje opozicijsko stališče in se pridružila JUU, razen nekaj izjem. V težek položaj pa je privedel organizacijski nastop Hrvatov v Banja Luki, ko so zapustili skupščino. Ako bo država urejena po avtonomnih banovinah, bo morala tudi naša organizacija izpremeniti svojo obliko, da bo mogla uspešno ščititi učiteljske interese. Nudijo se tri oblike: 1. društvo, 2. združenje z avtonomijami sreskih društev, 3. zveza sreskih društev. Stališče slovenskih učiteljev je, političnih dogodkov ne prehitovati.

Društvo mora v celoti izvesti program dela in aktivizacijo članstva. Naše zahteve so: Stalnost, izprememba doklad, izprememba

draginskih razredov, napredovanja po rangni listi, dokler ne dosežemo avtomatičnega napredovanja; učiteljice matere naj se po 20 letih službe na prošnjo upokojijo. Ob upokojitvi naj prejema učitelj akontacija, dokler se mu ne nakaže pokojnina. Kontraktualnim učiteljem naj se leta kontraktualne službe štejejo v napredovanje in za pokojnino. Zvanje šolskega upravitelja se mora uzakoniti; zahtevamo ločitev prosvetne uprave od politične; § 110. se mora dodati drugo tolmachenje, prosvetna personalna politika naj bo taka, da bo zadovoljila učiteljstvo.

Perdsenik sekcije M. Kumelj je navedel še več naših zahtev, potem je orisal položaj pripravnikov, za katerih prevedbo se posebno tudi organizacija. Vse naše zahteve je v obširnem elaboratu obrazložil tudi g. ministru prosvete.

Po krepkem pritrdjevanju in kratkem odmoru je tov. Leopoldina Jurančič predavala o vprašanju naših obcednikov. Orisala je razvoj bralnega in pisalnega pouka od »Blaža in Nežice« preko Močnika in Praprotnika ter Majenove, Vidrove in Krulčeve začetnice do današnjih dob. Prikazala je delo v razredu, ki ga vrši v oddaljenih Telčah v skrajno slabih šolskih prilikah. Analizirala je Fleretovo »Našo prvo knjigo«, ki je lepa slikanica in snovno primerna za kmetskega otroka. Omenila je naša elementarna reformatorja Pibrovca in Breganta, ki uvajata celostno globalno metodo. V novejši dobi so izšle tri začetnice. Erjavčeva »Moje prvo berilo«, ki je že izločeno s knjižnega trga, Bobičeva »Preljubo veselje« je razkošno opremljena knjiga, izgleda prav dobra, a se ji zdi prenatrpana in primerna za mesto, kjer starši pomagajo otrokom; jo bo treba preizkusiti v praksi. Prav tako bo treba preizkusiti Mōderndorferjevo »Slovensko začetnico«, ki je krasna knjiga, postavljena na načelo strnjene pouka, a izgleda bolj kot knjiga za razredno čtivo in kot pomožna knjiga za učitelja. Predlagala je, naj bi zadnji dve začetnici uvedle nekatere šole v srezu, da bi se preizkusila njih vrednost.

Za izčrpano predavanje je predavateljica žela zasluženo priznanje.

Tovariš Herbst je prečital pravilnik o razdelitvi društva v dva krožka. Pravilnik je bil sprejet.

Tov. Zlata Dolenc je prečitala referat »Delo učiteljice za pomoč obmejnim krajem«. Prikazala je narodno obrambno šolsko delo, ki naj bo predvsem vzgojnega značaja in ne toliko materialnega, ker naša revna deca gmotno ne more pomagati ter sta za to tudi pristojni država in banovina. Ker je ta akcija pred vsem vzgojnega značaja, ni v navzkrižju z akcijami drugih društev za pomoč obmejnim krajem.

Tekom zborovanja se posegali v debato tov. Gajšek, Herbst, Zdešar, Kumelj, Bratko, Medved, Simončič in Brezovar. Sklenilo se je, da bo prihodnje zborovanje ločeno po krožkih v Mokronogu in v Krškem.

J. Vanič preds. Bavdek, tajnik.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje abiturienta? Ali je tudi po 1. januarju 1940. možen vpis abiturienta učiteljskega za rednega slušatelja univerze?

Odgovor! Vpiše se lahko v dneh od 1. do 5. marca t. l.

Učiteljska tiskarna

—t Za rokotvorni pouk niste imeli primernih, zanimivih in praktičnih načrtov in predlog. Ta nedostatek je sedaj odpravila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Za prvi pouk iz te stroke je založila in izdala v omejenem številu zbirko »Načrtov za šolo in dom«, ki jih je sestavil avtor člankov »Za tri dinarje elektrike« g. Vilim Kunst. Zbirka obsega: 1. Morsov brzovajni aparat s ključem. 2. Električni zvonec. 3. Indukcijski aparat. 4. Telefon. 5. Mikrofon.

Načrti so tako izdelani, da more napraviti aparate vsak, ki ima le količjak vesolja do rokotvornega pouka.

Z izdelovanjem aparatov bodo otroci prodrli v tajne elektrike na zelo lahek in naraven način, da jim bo ostala funkcija aparata trajno v spominu.

Učiteljska tiskarna je nastavila cene načrtov zelo nizko, da jih bo prav vsakdo zmogel. Zbirka 5 načrtov stane din 7,50, en načrt samo din 1,50. Sezite takoj po načrtih.

—t Še nekaj zgodovinskih in zemljepisnih slik ima na zalogi Knjigarna Učiteljske tiskarne. Ne pozabite, da so izvrstno učno sredstvo zgodovinske in zemljepisne snovi. Poskusite! Cena vsake zbirke je 4 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižice 5 din. Pri večjem odjemu 10% popust.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

—t Prešernove in Gregorčičeve poezije so izšle v miniaturni izdaji. Lični knjižici se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din ko mad.

Novosti na knjižnem trgu

—k James Oliver Curwood: **Zlata zanka. Roman.** Prevedel J. M. V Ljubljani 1939. Obseg 194 strani. Založila Sentjakobska knjižnica v Ljubljani. Cena vezani knjigi din 24.—, broširani din 16.—. Naroča se pri založnici proti istočasnemu nakazilu naročnine za knjigo in 1 din za poštnino.

—k Lud. Ganghofer: **Vaški apostol.** Roman. Priredil B. R. V Ljubljani 1939. Obseg 376 strani. Ganghofer, priljubljen ljudski pisatelj, je znan tudi našemu občinstvu po prevodu dveh svojih boljših del: Grad Hubertus in Samostanski lovec. Njima se pridružuje pravkar izšli svojevrstni roman »Vaški apostol«. — Knjiga se naroča pri Sentjakobski knjižnici v Ljubljani proti istočasnemu nakazilu denarja za broširan izvod din 26.—, za vezanega v celo platno din 36.— in za poštino 2 din.

—k Kmečka izobrazba, priročnik za učiteljstvo ljudskih, meščanskih, kmečko in gospodinjstvo nadaljevalnih ter kmetijskih strokovnih šol. Problem kmečke izobrazbe našega ljudstva je v zadnjem desetletju razgibal mnogo teoretikov in praktikov, da so iskali rešitev temu perečemu vprašanju. Naše učiteljstvo je najaktivnejši član v proučevanju tega aktualnega problema, saj sega sožitje naših prosvetnih pionirjev na vasi najgloblje v jedro gospodarske, socialne in kulturne strukture našega kmetstva. Radi priložene učiteljske skromnosti je naši javnosti zamolčano ogromno podrobno delo, ki ga vrši učiteljstvo v raznih gospodarskih in kulturnih ustanovah, posebno pa v kmečkih in gospodinjstvih nadaljevalnih šolah. Na podlagi izsledkov učiteljskega delovanja na naši vasi je izšla brošura **Kmečka izobrazba**, ki jo je spisal referent za kmečko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo, višji svetnik Jože Krošl. V strnjeni obliki je jasno in pregledno obdelana zanimiva snov v naslednjih poglavjih: bistvo kmečke izobrazbe, kmečko-izobrazevalne ustanove, ljudska šola, nadaljevalne šole za kmečko mladino, kmečko nadaljevalno šolstvo v raznih državah, reforma kmečko nadaljevalnega šolstva, kmetijske šole, kmečka visoka šola, izvenšolska izobrazba. — Ta brošura spada v vsako učiteljsko in šolsko knjižnico ter bo služila kot izvrsten pripomoček pri domačih učiteljskih posvetih za razprave o lokalnih potrebah kmečke izobrazbe. — Brošuro ima na zalogi odbor učiteljstva kmečko nadaljevalnih šol. Izvod stane 5 din ter se naroča pri tov. Titu Grčarju, šol. upravitelju na Barju v Ljubljani.

—k Gustav Strniša: **Uganke.** Založba »Sidro«. Ljubljana 1939. Cena vezani knjigi 16 din. Uganke so mladini zelo priljubljene. Otroci si jih včasih tudi sami sestavljajo. Prav gotovo je Gustav Strniša, znani mladinski pisatelj, mislil na to otroško lastnost in je naši mladini s svojimi »Ugankami« pomagal iz zadrege. Odkar so pošle Zupančičeve: Sto ugank, ni izšla nobena taka zbirka in zato bo marsikdo rad segel po tej novi mladinski knjigi.

—k Gozdarski vestnik je mesečni strokovni list za gozdarstvo, lesno industrijo in lesno trgovino. Izhaja v Mariboru pod uredništvom ing. Stanka Sotoška. To strokovno glasilo je plod mnogoletnih priprav, vztrajnega truda in prizadevanja domačih gozdarskih strokovnjakov dvigniti tudi naše gozdarstvo na svetno višino. Premagali so vse ovire ter v Vestniku ustvarili gozdarski vedi in njeni praksi ustrežajočo domačijo ter tako s svoje strani uspešno pripravili našemu kmetijstvu pravilno pot in usmeritev v srečnejšo bodočnost. — Lanski letnik je prinašal na prvem mestu strokovne razprave o vseh granah gozdarstva. Učitelja bodo zlasti zanimale te-le važne razprave: O domači gozdni drevsnici, Kako je pogozdovala kmečka mladina spomladi leta 1938., O zelenem boru, O ometavanju preprostih hiš, Orožje gozdnih in lovskih čuvajev, Pomisleki k Razmišljanju o pogozdovanju, Razvoj gozdarstva in lova v Sloveniji, Urejanje hudournikov itd. V Obvestilih seznanjajo gozdni strokovnjaki bravca z gojenjem gozdov (monografija Nizki gozd, Izбира gozdarskih sadik, Dečiji dnevi za pogozdovanje itd. (Slede oddelki za Varstvo gozdov, Izkoriščanje gozdov, Izmera lesa, Gradbeništvo, Predelava lesa in Poraba lesa. — Tudi letos je služil vestnik kaj pripravno in verno svojem namenu. Tako nudi letošnija 9. številka vestnika sledečo bogato vsebino: Dr. ing. R. Pipan razpravlja O davščinah na gozdove, Lojze Mušič O kleščanju iglavcev, M. Hanzlovsky Nekaj o gozdnih poteh. Dopisna gozdarska posvetovalnica odgovarja večje in prav zanimivo vprašanje, n. pr. Domača poraba lesa in drv, Varstvo gozdov pred dimom in slično. Poseben oddelek je namenjen Zakonitim predpisom in oblastnim okrožnicam. Sledje Dopisi, Dr. J. Šlebinger in ing. agr. Janez Marentič sta prispevala dragoceno Bibliografijo slovenske kmetijske literature v letih 1919.—1938., ki bo kar izborno postregla novemu učitelju gozdarstva. — Tako nudi vestnik vsakomur, ki ljubi gozd in ki ima z njim posla, vzoren strokovni pregled vsega zanimanja na polju gozdarstva ter ga navaja in usmerja v umno praktično gozdarstvo. Posebno pa bo našel učitelj, ki bo poučeval gozdarstvo, v vestniku bogato snov za priravo in organizacijo gozdarstva pouka, zlasti ko bo prinašal Vestnik v svojih predelih tudi navodila za ureditev pouka te za napredek kmetijstva prevažne panoge. — Naročila sprejema uprava Gozdarskega vestnika v Mariboru, Kopaljska ulica 6/III. Celoletna naročnina, ki se lahko plačuje v obrokih, je za tuzemstvo 60 din.